

Задачи рэканструкцыі сельскай гаспадаркі ў сёлетнюю пасеўкмапанію.

Калі ў мінулыя пасеўныя кампаніі па сельскай гаспадарцы стаялі, галоўным чынам, задачы адбудоўчага характару, дык у сёлетнюю пасеўную кампанію задачы далаўняюцца цэлым шэрагам новых момантаў, якія даюць інакшую ўстаноўку усёй нашай аграрнай палітыцы, і ўжо пасеўную кампанію неабходна разглядаць, як першы пачатак практычнага ажыццяўленьня вызначанага партыйнага курсу па сельскай гаспадарцы. Апошнягодняя практыка нашай працы па рэканструкцыі ўсяе народнае гаспадаркі паказала, што палітыка фарсіраванай індустрыялізацыі Савецкага Саюзу зьяўляецца мерапрыемствам зусім рэальным, і праз утварэньне вялізарных электрычных асяродкаў, праз адкрыццё новых буйных прамысловых прадпрыемстваў і пераабсталяваньне старых каласальных машынараваў тэхнічная база індустрыі, якая пачынае браць на буксір усе іншыя, больш прымітыўныя, галіны народнае гаспадаркі з тым, каб ператвораў іх разам з гэтым цягнуць уперад па шляху да сацыялізму. Але практыка паказала, што індустрыялізацыя будзе нармальна разьвівацца толькі пры тых умовах, калі ў належным напрамку будзе праходзіць і рэканструкцыя ўсяе нашае сельскае гаспадаркі, якая займае першае месца пасля прамысловасьці ў сыстэме ўсяе народнае гаспадаркі. А між тым у працягу адбудоўчага перыяду сельская гаспадарка пераважна разьвівалася, як дробная індывідуальная гаспадарка, і, такім чынам, адбудоўчы працэс у сялянскай гаспадарцы праходзіў, галоўным чынам, на базе прымітыўнае тэхнікі.

Далейшае разьвіцьцё сельскае гаспадаркі на такім адсталым тэхнічным базісе ня будзе адпаведваць задачам індустрыялізацыі і сацыялістычнага будаўніцтва, бо спажывецкі запатрабаваньні вёскі ўжо каласальна пашырыліся, і з кожным годам будуць расьці запатрабаваньні прамысловасьці і экспарту на прадукцыю сельскай гаспадаркі, і вёска без рэканструкцыі сельскай гаспадаркі можа зьявіцца тормазам нашага сацыялістычнага будаўніцтва. Прыпамнім старыя часы. Як тады праходзіла разьвіцьцё ўсяе наогул народнае гаспадаркі? У той час капіталізм, як у прамысловасьці, так і ў сельскай гаспадарцы, ствараў буйныя капіталістычныя прадпрыемствы, і цяпер, напрыклад, у такой краіне, як Усходняя Прусія, сельская гаспадарка ў сваёй абсалютнай большасьці знаходзіцца ў руках аграрна-капіталістычных, якія арганізавалі свае буйныя сельска-гаспадарчыя прадпрыемствы па прыкладу капіталістычнае фабрыкі, заводу. Такі лёс чакае сельскую гаспадарку кожнае буржуазнае краіны, пры тых умовах, што яна будзе разьвівацца пры капіталізьме; на шлях капіталістычнага разьвіцьця сельскую гаспадарку царскае Расеі ставіла аграрная палітыка Сталіпіна. Прагрэсыўна разьвіваючыся, капіталізм са усёй рашучасьцю ліквідуе фэадальную тэхніку ў сельскай гаспадарцы: трохпалёўку, першабытныя машыны і прылады, і замяняе новай тэхнікай, навуковай арганізацыяй сельска-гаспадарчых вытворчарчаўні, скарыстоўваючы для гэтага Сталіпіна прагрэсыўна разьвіваючыся, капіталізм са усёй рашучасьцю ліквідуе фэадальную тэхніку ў сельскай гаспадарцы: трохпалёўку, першабытныя машыны і прылады, і замяняе новай тэхнікай, навуковай арганізацыяй сельска-гаспадарчых вытворчарчаўні, скарыстоўваючы для гэтага Сталіпіна

Разам з гэтым і абшчыныныя прыцыпы землярэаганьня замяняўся прыватнай уласнасьцю на зямлю, і гэтым самым забясьпечвалася капіталістычная канцэнтрацыя зямель у адных руках, якая праходзіла праз шырокае масавае абезьзямельваньне бядняцка-серадняцкага сялянства. Прымітыўная фэадальная тэхніка сельскай гаспадаркі і сама дробная сялянская гаспадарка, без яе капіталістычнае рэканструкцыі, не давалі магчымасьці

разьвівацца капіталістычнай прамысловасьці, і дзеля гэтага паралельна з ростам індустрыі праходзіла адпаведная рэарганізацыя і фэадалнай сельскай гаспадаркі.

Наша сацыялістычнае будаўніцтва праходзіць у зусім іншых умовах, і мэта нашага будаўніцтва зусім інакшая. Капіталізм, утвараючы буйнае земляробства, праводзіў шырокае разарэньне, абезьземельваньне сялянства. Ён разараў цэлыя вёскі. Зусім інакшым шляхам праводзім арганізацыю буйнага сацыялістычнага земляробства мы: уцягваем самыя шырокія колы батракоў, беднякоў і сярднякоў вёскі у арганізацыю гэтых новых форм гаспадаркі, арганізуем для гэтага большую дапамогу крэдытам, спэцыялістымі і іншым, з тым, каб самі працоўныя масы будавалі гэта зямляробства і праз яго паляпшалі сваё матэрыяльнае становішча.

І для кожнага рабочага і сяляніна павінен зьяўляцца аксімай той прасты факт, што дробная індывідуальная сялянская гаспадарка, як такая, ня можа зьяўляцца сталай базай для разьвіцьця нашае сацыялістычнае індустрыі і ня будзе сталай падставы наогул для нашага сацыялістычнага будаўніцтва. Ужо цяпер патрабуецца карэнная рэарганізацыя індывідуальнай сельскай гаспадаркі на новай тэхнічнай базе і ў новых формах. Такімі формамі зьяўляюцца калектывізацыя бядняцка-сярэдняцкіх індывідуальных гаспадарак і ўцягваньне іх у розныя віды каапэрацыі, асабліва вытворчай. Сама індывідуальная сельская гаспадарка зьяўляецца ў сучасны момант прычынай, якая тармозіць палепшаньне наогул усяе сельскае гаспадаркі. Прывядзём прыклады. Пры арганізацыі кожнага сялянскага двара, як бы мала яго зямлі ні было, патрабуецца пабудаваць усе неабходныя будынкі, купіць жывы і мёртвы інвэнтар, і, калі ўсё гэта справіць, дык палучаецца вялікая перагружанасьць невялікага зямельнага пацэла капіталам, які не рацыянальна з вытворчага боку скарыстоўваецца. Самаму „культурнаму гаспадару“ паспробуйце пры 6 гектарах зямлі у крэдыт пабудаваць будынкі, купіць каня, карову, плуг, барану, малатарню і іншыя машыны, пракрыдытаваць яго насеньнем, і кожны такі гаспадар, калі ў яго другіх прыбыткаў, акрамя як ад сельскай гаспадаркі, ня будзе, амаль што з вылатай крэдыту не справіцца, і гаспадарка у яго будзе зьяўляцца дэфіцытнай. Акрамя таго, калі ўзяць цэлы шэраг буйных машын і прылад, як, напрыклад, малатарню, жняўрачку, трысер, трактар, карыстаньне электрычнай энэргіяй, абсталяваньне малочнай і іншым буйным інвэнтаром, дык ніводная, як бядняцкая, гэтак і сярэдняя, гаспадарка ў індывідуальным парадку ня будзе мець магчымасьці купіць гэты інвэнтар, а калі і купіць, дык ён пры малай колькасці зямлі амаль што круглы год будзе зьяўляцца беспрацоўным.

Вазьмемце далей. Вырашчваньне і утрыманьне племяннае жывёлы таксама надзвычайна цяжка праводзіць у дробных індывідуальных сялянскіх гаспадарках, бо сама жывёла каштуе дорага, і здабыць яе бядняцкай гаспадарцы цяжка, паставіць добрае харчаваньне жывёлы пры беднасьці гаспадаркі немагчыма, і па неабходнасьці такім гаспадаркам прыходзіцца здавальняцца дрэннай і непрыбыткавай жывёлай. Таксама вырашчваньне сартовага насеньня тармазіцца недахопам зямлі, і бывае часам, што бедняку нельга перайсьці і да шматполья з-за малазямелья. Усё гэта кажа аб тым, што палепшаньне гаспадарчага становішча бядняцкага і сярэдняцкага сялянства, правядзеньне перабудовы ўсяе сельскай гаспадаркі магчыма пры шырокай калектывізацыі бядняцка-сярэдняцкага сялянства. А пры такім становішчы, калі бядняк сядзіць на індывідуальнай гаспадарцы, ён ставіць савецкую ўладу ў такое становішча, пры якім надзвычайна цяжка правесці гаспадарчую дапамогу кожнаму бедняку, ня глядзячы на тое, што большая частка дапамогі ўвесь час ідзе бяднейшаму сялянству. Цяпер, калі возьмем тую буйную вясковую беднату, якую мы ў свой час аб'ядналі ў калгасы, іх гаспадарчае становішча ўжо ў сучасны момант зьяўляецца куды лепшым. Дзеля гэтага практыка дапамогі індывідуальным

бядняцкім гаспадаркам і тым, якія аб'яднаюцца ў калектыўныя гаспадаркі, віданочна паказала, што толькі праз арганізацыю калектыўных аб'яднаньняў мы будзем мець мажлівасьць вывесці беднату з цяжкага гаспадарчага становішча, у якім яна знаходзіцца пры выдзеньні індывідуальнай сельскай гаспадаркі.

Албудовай новых фабрык і заводаў, вялізарным пашырэньнем індустрыялізацыі Савецкага Саюзу савецкая ўлада мае мажлівасьць палепшыць становішча пралетарыяту. Каб вывесці з сучаснага гаспадарчага туліку вясковую беднату, у якім яна зараз знаходзіцца, партыя ўжо дала катэгарычную дырэктыву правесці дастатковы лік фінансаваньня мерапрыемстваў па калектывізацыі вясковай беднаты і сярдняцкага сялянства. Бяднейшае сялянства і сярднякі, якіх больш ўсяго эксплёатавала ў старыя часы капіталістычная сыстэма і якія стаялі перад пагрозай поўнага абезьзяменьня ці закабаленьня, калі-б захаваліся капіталістычны парадок, павінны цяпер са ўсёй рашучасьцю падтрымліваць лёзунг партыі па арганізацыі сацыялістычнага земляробства.

Для далейшага сапастаўленьня супроць капіталістычна-кулацкіх тэндэнцыяў на вёсцы з гаспадарчага боку неабходна беднякам і сярднякам праводзіць арганізацыю новага сацыялістычнага земляробства праз калектывізацыю і каапэраваньне. Такую ўстаноўку рашуча праводзіць партыя ў сваіх практычных мерапрыемствах па правядзеньні аграрнае палітыкі, і бядняцка-сярдняцкае сялянства павінна падтрымаць яе, бо, толькі аб'яднаўшыся ў калектыўныя гаспадаркі, каапэраваўшыся, мячыма на новаму перабудаваць і сельскую гаспадарку ў параўнаньні з любой індывідуальнай гаспадаркай. Якія-ж практычныя мерапрыемствы ў нашай аграрнай палітыцы правесці, каб яны дапамагалі беднякам і сярдняку пераходзіць да калектыўных аб'яднаньняў? Да такіх мерапрыемстваў намі вызначаецца—усе бядняцка-сярдняцкія гаспадаркі, якія аб'яднаюцца ў калектывы, павінны быць у тым жа гаду і ў першую чаргу земляўпарадкаваны за кошт дзяржавы. Далей, з тае прычыны, што бяднейшыя сяляне маюць надзвычайна мала зямлі ў сваім фактычным землякарэстаньні, нормы іх пры пераходзе да калектыўных форм павінны быць пашыраны ў параўнаньні з індывідуальнымі гаспадаркамі, і пры самым земляўпарадкаваньні ім павінны адводзіцца лепшыя землі. І каб самы пераход да калектыўных форм не тармазіўся тымі членамі зямельнага вобчаста, якія жадаюць застацца пры індывідуальным землякарэстаньні, неабходна дазволіць любой меншасці зямельнага вобчаста, але ня менш як 5 дваром, без дазволу вобчаста ў любы час пераходзіць да калектыўных форм землякарэстаньня. Разам з гэтым неабходна забясьпечыць поўнасьцю крэдытамі асабліва начова арганізуемыя калектыўныя гаспадаркі, і ў селетнім годзе мы на гэту справу асыгноўваем крэдыту 1.660 тыс. руб., між тым як у леташнім годзе было адпушчана значна менш.

Ужо зьвесткі ёсьць, што цяга да калектыўных форм земляробства пашырылася, і сяляне выносяць пастановы, падаюць заявы аб арганізацыі калектываў, але месцамі гэтыя матэрыялы толькі прымаюцца, і ніякіх пасьля канкрэтных мерапрыемстваў не праводзіцца. Такія адносіны да калектывізацыі неабходна разглядаць як крымінальную справу, і такое „спачуваньне“ калектывізацыі яра зьмяняць сур'ёзным дзелавым падходам. Са ўсёй рашучасьцю трэба на мясцох дабіцца таго, каб на кожнай пастанове, па кожнай заяве сялян аб пераходзе іх да калектыўных форм земляробства адразу высылаўся туды аграном, інструктар, палітпрацаўнік, якія-б дапамаглі практычна арганізаваць той ці іншы калектыў, бо бяз нашага практычнага удзелу ў гэтай працы самому сялянству цяжка праводзіць арганізацыю новых форм земляробства.

Другой устаноўкай, якая да гэтага часу не стаяла так рашуча ў нашым сельска-гаспадарчым будаўніцтве, зьяўляецца індустрыялізацыя

сельскай гаспадаркі. Да гэтага часу наша ўвага была сканцэнтравана, галоўным чынам, на правядзеньні земляўпарадкаваньня, мэліорацыі, аграмерпрыемстваў. Усе яны, пры нядаўнім заняпадзе Беларускай сельскай гаспадаркі, зьяўляюцца і надалей асноўнымі мерапрыемствамі, але ж у сучасны момант, калі пачаўся пэрыод рэканструкцыі сельскай гаспадаркі, і калі праз павялічэньне прадукцыі будзе павялічвацца яе таварнасьць, мы становімся перад неабходнасьцю індустрыяльнай пераапрацоўкі цэлага шэрагу прадуктаў, як, напрыклад, бульбы, якая амаль што ніколі ня будзе транспартабельнай у непераапрацованым выглядзе; пераапрацоўкі патрабуюць лён, фрукты, малако, мяса і іншыя прадукты. Такія індустрыяльныя прадпрыемствы даюць мажлівасьць пераапрацаваць сыравіну ўнутры рэспублікі, значна павялічваюць прыбытак усяе народнае гаспадаркі скарыстоўваюць беспрацоўных, адначасова разьвіваюць таварнасьць сялянскай гаспадаркі і гэтым самым павялічваюць яе прыбытак; акрамя таго, ставіць у такую залежнасьць дробную сялянскую гаспадарку ад індустрыяльных прадпрыемстваў, пры якой росквіт іх будзе залежаць ад працы прамысловых прадпрыемстваў. Пашырэньне прамысловых прадпрыемстваў у сельскай гаспадарцы ў дарэвалюцыйны час праходзіла надзвычайна хутка, і гэта былі прадпрыемствы, якія выдаліся выключна ў абшарніцкіх маёнтках у мэтах рэнтабельнага капіталістычнага разьвіцьця сваіх гаспадарак і больш шырокай і інтэнсыўнай капіталістычнай, заместа наўфэадальнай эксплёатацыі сялянства.

І цяпер яшчэ ўсім вядома, як на Беларусі ў старыя часы армія падзёньшчыкаў, па некалькі дзесяткаў тысяч чалавек, за трыццаць капсек у дзень працавала ў капіталістычных прадпрыемствах. Гэта былі ў сельскай гаспадарцы фабрыкі эксплёатацыі ваколічнага бядняцка-серадняцкага сялянства. Будуюмыя намі цяпер індустрыяльныя прадпрыемствы па індустрыялізацыі сельскай гаспадаркі пачалі і надалей будуць адыгрываць зусім іншую ролю. Паном і капіталістызм было карысна пакідаць бядняцка-серадняцкае сялянства жыць пры дробных мала прыбытковых гаспадарках з тым, каб лепш было эксплёатаваць сялянства. Мы працуем цяпер над пабудовай новай, сацыялістычнай, гаспадаркі, і надзвычайна важным момантам у гэтай пераабудове будзе зьяўляцца адкрыцьце індустрыяльных прадпрыемстваў, бо яны павінны будуць пераапрацоўваць, галоўным чынам, прадукцыю сялянскіх гаспадарак, ад чаго таварнасьць апошніх будзе пашырацца, і пад уплывам індустрыі сяляне пачнуць ужываць новыя лепшыя культуры, новыя мэтады апрацоўкі зямлі. Такім чынам, сучасная савецкая індустрыя будзе праводзіць рэарганізацыю і росквіт сялянскай гаспадаркі і шырока паляпшаць добрабыт бядняцка-серадняцкага сялянства.

Цэлы шэраг такіх прадпрыемстваў будзе будаваць дзяржава, і тут неабходна адзначыць, што да гэтага часу акругі і раёны не зразумелі вялікія задачы па арганізацыі прамысловых прадпрыемстваў па пераапрацоўцы сельска-гаспадарчых прадуктаў і належных мерапрыемстваў да гэтага часу не арганізавалі, між тым як уся мясцовая прамысловасьць, акрамя камунальнай, павінна ў нашых умовах зьяўляцца прамысловасьцю, якая будзе грунтавацца на сельска-гаспадарчай сыравіне. Але разам з дзяржаўным будаўніцтвам прамысловасьці нам, як мага шырэй, трэба праз каапэраваньне сялянства разгарнуць адкрыцьце такіх прадпрыемстваў і самім каапэраваным сялянствам; пакуль што гэта праца вядзецца толькі па малочнай гаспадарцы. Па пераапрацоўцы іншых прадуктаў нічога ня зроблена, і сялянскі капітал да гэтай справы ня прыцягнут. У кожным раёне і акрузе неабходна вызначыць усе лішкі розных відаў сыравіны сельскай гаспадаркі, і адначасова дзяржаўным установам і каапэраванаму сялянству пачаць будаваць розныя прадпрыемствы з тым, каб пашырыць тэмп рэарганізацыі і палепшаньня сельскай гаспадаркі. У сёлетнім годзе толькі па сельска-гаспадарчым крэдыце мяркуецца адпусьціць 2.340.000 руб.

Кантракцыйна зьяўляецца новым момантам у аграрнай палітыцы, якому раней не надавалі ніякага значэння, чаму і гэтыя мерапрыемствы ў леташнім годзе праваліліся, а між тым для таго, каб мець сталы ўплыў на сялянскую гаспадарку, каб таварная сыравіна гэтых гаспадарак адразу паступала на фабрыкі і заводы, каб праводзіць рэгулярнае плянаванне індывідуальнай сялянскай гаспадаркі, неабходна правесці шырокае кантракцыйнае з сялянствам на іх прадукцыю. У якасці таварных лішкаў ужо цяпер ёсць цэлы шэраг прадуктаў, як, напрыклад, лён, бульба, фрукт, канюшына, дубін, гадоўля сьвіней з боконным адкормам, гадоўля ітшак, рыбы і г. д. Разам са снабжэннем сыравінай фабрык і заводаў праз кантракцыю магчыма пашырыць і экспарт розных сельска-гасп. дарчых прадуктаў. Сёлета на Беларусі мяркуецца законтрактаваць:

КУЛЬТУРЫ	Дзесяці	Мяркуюцца прадукцыі	Колькі будзе затрачана сродкаў
Канюшына	2,000 гэкт.	2,296 цэнтр.	100,000 руб.
Сорадзіа	300 "	147,6 "	9,000 "
Дубін	1,500 "	2,380 "	30,000 "
Карм. бурякі	—	164 "	5,000 "
Лён-даўгунец	2,000 "	3,280 "	24,000 "
Пш. ячмень	800 "	393,6 "	16,000 "
Лён-валакно	20,000 "	43,000 "	540,000 "
Лён-семя	10,000 "	18,300 "	100,000 "
Бульба	6,500 "	300,000 "	227,500 "
Ячмень	3,000 "	15,000 "	48,000 "

На ўсё гэта асыгнавана 1.092.500 руб. Усё будзе залежыць ад месцаў, як практычна яны правядуць працу і гэтым самым пашыраць увязку сялянскае гаспадаркі і прамысловасці. Хоць і няўдалы, але-ж вопыт мінулага году не павінен прапасць дарма, дырэктыву партыі аб пашырэнні кантракцый і аб пасьпяховым яе правядзенні неабходна выканаць. Сёлета трэба зьліквадаваць тую асноўную бяду, што некаторыя раёны нават і ня ведалі, што ў іх праводзіцца кантракцыя, і, замест гэтага, зрабіць гэту працу масавай і папулярнай.

Арганізацыя сацыялістычнага будаўніцтва ў сельскай гаспадарцы і асабліва ператварэнне ў гэтым напрамку сельскай гаспадаркі будзе залежыць ад усебаковага каапэравання сельскіх гаспадарак. Да гэтага часу мы ахапілі сям'яй сельска-гаспадарчай каапэрацыі каля 37 проц. сялянскіх двароў, і, як задача, прад намі стаіць у бягучым гаспадарчым годзе дзвесці сучасны процант каапэравання ня менш, як да 50 проц., па БССР. Пры гэтым нам асабліва неабходна пашырыць арганізацыю розных вытворчых відаў сельска-гаспадарчай каапэрацыі, а ў нас пакуль што з гэтых відаў невялікае разгортванне мае толькі малочная каапэрацыя. Што датычыцца такіх таварыстваў, як па садоўніцтву і агародніцтву, насеннаводных, бульбяных, ільняных і іншых, дык яны амаль што адсутнічаюць, і на мясцох нічога ня зроблена ў гэтых адносінах. Дырэктыву партыі аб арганізацыі спецыяльных відаў каапэрацыі ў нашых умовах трэба разумець, што мы павінны ў бліжэйшы час утварыць такую моцную сетку нізových малочных, насеннаводных, садава-агародных таварыстваў з тым, каб арганізаваць саюзы гэтых спецыяльных відаў каапэрацыі. З асаблівай увагай сёлета мы павінны аднесціся да вопыту па арганізацыі пасялковых каапэратываў. Неабходнасьць іх выклікаецца тым, што ў нас шмат розных відаў сельска-гаспадарчай каапэрацыі, і калі сяляншчыну ўва ўсё з іх запісацца, дык патрэбуецца шмат сродкаў. Акрамя таго, ёсць цэлы шэраг гаспадарча-каапэрацыйных функцый, якія пакуль што магчыма і карысна скарыстоўваць толькі ў межах пасёлку. Да такіх функцый належыць арганізацыя машынага, быччага, садава-агароднага таварыстваў і іншых, якія магчыма перадаць пасялкоўнаму таварыству. Разам

з гэтым таварыства будуць перададзены і цэлы шэраг гаспадарчых функцый арганізацыі шматпольных грамадзкіх садоў і інш. Разам з гэтым ёсць цэлы шэраг відаў кааперацыі, як малочная, крэдытная, сельска-гаспадарчая, таварыствы па закупцы і збыту, якія выходзяць за межы пасёлку і павінны аб'яднаць цэлы шэраг пасёлкаў, вёсак, куды будуць уваходзіць і пасялковыя кааператывы.

У перыяд пасеўнай кампаніі фактычна вызначаюцца посьпехі сельскай гаспадаркі на цэлы год, і дзеля гэтага вясновую сяўбу неабходна скарыстаць для арганізацыі сялянскіх мас на агульнае пашырэнне пасеўнай плошчы, рэканструкцыю сельскай гаспадаркі з тым, каб павялічыць у нашых умовах пасеў тэхнічных культур: ільну, канюшыну, бульбы, палешчыць харчовае становішча нашай жывёлы праз пашырэнне палявога травасеу, распаўсюджваючы канюшыну, віку, сарадзю і корняплоды. У сёлетнім годзе мы вызначаем пашырэнне агульную пасеўную плошчу ў сярэднім па Беларусі толькі на 2 проц. і адначасова з гэтым пашырэнне пасеў тэхнічных культур на 11 проц., бульбы на 7 проц. і палявы травасеу ня менш, як на 25 проц. Такія вызначэнні намі задачы зьяўляюцца надзвычайна скромнымі; напрыклад, пасеўная плошча павінна пашырэнца больш пры сучасных нашых мерапрыемствах на рэканструкцыі сельскай гаспадаркі, калі мы шырока пераходзім на шматполье, з адначасовым зьнішчэннем трохполья, калі шляхам мэліорацыі ўцягваем няўдобныя землі ў інтэнсіўнае сельска-гаспадарчае карыстаньне і разам з гэтым і да гэтага часу праводзім дадатковае землянадзяленьне беднаты зямлэй, якая перадаецца з лясных і іншых фондаў, не знаходзячыся да гэтага часу у сельска-гаспадарчым карыстаньні. Дабіцца пашырэння пасеўнай плошчы магчыма не адміністрацыйнымі мерамі, а умелай арганізацыяй цэлага шэрагу гаспадарчых мерапрыемстваў, да якіх належыць сваечасовае здавальненне беднаты пасеўным матэрыялам і іншымі сродкамі вытворчасці, дапамогай беднаце праз камітэты ўзаемадапамогі цягавай сілай, плугамі, угнаеннем. Разам з гэтым арганізацыя шырокага пераходу усёй масы сялянства на шматпольныя севазвароты можа каласальна павялічыць пасеўную плошчу. Пад грам дэкі контроль неабходна ўзяць усю землі, якая знаходзіцца ў правоўным карыстаньні, і сачыць за тым, каб яны ў максымальна-вялікім процанце скарыстоўваліся пад пасеў, і калі гэта не праводзіцца - землі пустуюць, дык вырашаць пытаньні аб атабраньні такіх зямлэй і перадачы іх тым, хто будзе рацыянальна, па-гаспадарчаму скарыстоўваць іх.

Мы ніколі яшчэ перад сялянствам востра ня ставілі пытаньня аб павялічэнні ураджайнасці нашых палёў, і некаторыя працаўнікі думалі, што сам курс нашай сельска-гаспадарчай палітыкі згодна якому мы развіваем жывёлагадоўчы напрамак сельскай гаспадаркі, нібыта аслабіць нас ад задачы павялічэння ўраджайнасці. Апошні пленум ЦК КП(б)У даў выразную дырэктыву па гэтым пытаньні, якая кажа, што пры нашым курсе на развіццё жывёлагадоўлі і інтэнсіўных культур мы павінны дабівацца, пры скарачэнні самой плошчы збожжавых культур, павялічэння іх, галоўным чынам, праз павялічэнне ураджайнасці да такога разьмеру, каб сам баянс збожжавых культур ні ў якім разе не скарачаўся, а, наадварот, з году у год павялічваўся. Сама ўраджайнасць асноўных культур па БССР, у параўнаньні з дарэвалюцыйным часам, такая:

НАМЕНЬШНЕ КУЛЬТУР	В процантах да 1911-15 г. г.								
	1911-15	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1927	
Жыта	48,2	46,1	46,8	38,8	11,4	95,6	97,1	80,5	85,9
Авёс	17,1	55,0	51,6	39,2	31,9	116,8	109,6	83,2	74,1
Ячмень	45,9	18,9	50,8	14,7	40,1	106,5	110,7	97,4	88,0
Бульба	45,9	547	561	636	535	119,2	122,2	138,6	116,6
Лён (налакно)	30,9	23,6	20,8	15,7	--	76,4	67,3	50,8	

Пры такім становішчы, калі пры правядзенні цэлага шэрагу мерапрыемстваў, накіраваных да палепшання сельскай гаспадаркі, ураджайнасць не павялічваецца, па-мойму, магчыма аб гэтым гаварыць, як аб зусім ненармальным зьявішчы ў сель. гаспадарцы, якое мяжуецца з крызісам і заняпадам сельскай гаспадаркі БССР, пры якім нашы капітальныя ўкладанні ў сельскую гаспадарку недаюць ніякай эфэктыўнасці. Складаецца уражанне аб нерэнтабельным скарыстоўванні намі грашовых сродкаў па сельскай гаспадарцы. Непашырэнне ўраджайнасці ў нашай сельскай гаспадарцы адбіваецца на яе таварнасці, і ня дзіва, што сучасная наша таварнасць ніжэй, чым яна была у дарэвалюцыйны час; бязумоўна, што па гэтым адбіваецца значна павялічыўшае пасля рэвалюцыі харчаванне самага сялянства. Вразумела, што ніхто і ня думае аб тым, каб спажывецкі ўзровень вёскі застаўся такім, якім ён быў у старыя, дарэвалюцыйныя, часы, і самы факт ліквідацыі эксплёататарскае сістэмы павінен быў каласальна палепшыць матар'яльнае становішча бядняцка-серадняцкага сялянства ў параўнанні з дарэвалюцыйнымі часамі, што фактычна і адбылося. Але разам з гэтым павінны разгарнуцца сілы вытворчасці сельскай гаспадаркі так шырока, што пры поўным здавальненні спажывецкіх запатрабаванняў вёскі таварныя лішкі павінны значна пашырцца і поўнасьцю забяспечыць запатрабаваны горады і нашых задач экспорту.

Між тым як пакуль што мы маем усё павялічваючыся норму харчавання вёскі і пачаўшыся тормазы ў снабжэнні горада прадуктамі сельска-гаспадарчай вытворчасці і некаторы зрыў плянаў нашага экспорту, што адбіваецца на завозе неабходных абсталяванняў, патрэбных для індустрыялізацыі Савецкага Саюзу. Такі ўзрост сельскай гаспадаркі, які пакуль што ідзе ў жывот, нас здаволіць ня можа таму, што недахоп прадуктаў сельска-гаспадарчай вытворчасці, магчыма, адаб'ецца на рэканструкцыі ўсяе народнай гаспадаркі. Дзеля гэтага пытанне аб павялічэнні ўраджайнасці і разам з гэтым аб павялічэнні таварнасці зьяўляецца асноўнай праблемай сённяшняга дня у нашай працы па рэарганізацыі сельскай гаспадаркі, і перад сялянствам мы павінны практычна ставіць задачу так, што яно павялічэннем ураджайнасці, пашырэннем таварнасці павінна практычна дапамагач індустрыялізацыі Савецкага Саюзу, што роўна пашырэнню нашага сацыялістычнага будаўніцтва. Асабліва бядняцка-серадняцкае сялянства павінна несці належную гаспадарчую адказнасць за нашае сацыялістычнае будаўніцтва і само належным чынам, акрамя іншых задач, павінна клапаціцца аб павялічэнні ўраджайнасці і таварнасці сельскай гаспадаркі да такога раз'меру, каб поўнасьцю забяспечыць інтарэсы прамысловасці і экспорту.

Прывядзем параўнанне даных ураджайнасці БССР з Заходня-Эўрапейскімі дзяржавамі:

Ураджай у пуд. з 1 дзесяціны за перыяд 1915-22 г. г.

	Жыта	Ячмень	Авёс	Бульба
Б. С. С. Р. Ф.	18,2	45,9	17,1	459,0
Бельгія	126,0	160,1	126,0	1121,9
Нямеччына	91,4	104,2	-	760,4
Данія	98,7	146,7	117,4	1008,3
Голяндыя	122,1	191,3	130,1	1097,2

Усе прыведзеныя намі Заходнія краіны далёка перагналі нас па ўраджайнасці. Мы перад сабой павінны паставіць, як практычную мэта, дагнаць у блэйшыя гады Заходня-Эўрапейскую ўраджайнасць, і наступныя даныя нашых даследчых станцый кажуць, што нам лёгка гэта зрабіць.

) Данія па БССР узяты за перыяд 1911-15 г. г.

Сярэдняя ўраджайнасьць галоўных с.-г. культур вопытных станцый БССР (пуд. з 1 дз.).

НАЗВА СТАНЦЫІ	Жыта	Авіс	Ізмель	Бульба
Прылуцкая (Менск)	77	66	—	765
Турская (Рагачоў)	77	77	90	801
Забалоцкая (Рагачоў)	85	90	—	805
Горацкая	101	109	98	983
Магілёўская	71	60	—	802
У сярэдн.	83	80	94	830
Сярэдн. урадж. культ. гасп.	105	90	100	1320

Няхай кожная сялянская гаспадарка дасягне такіх ураджаяў, і мы каласальна палепшым матэрыяльнае становішча нашага сялянства і выведзем сельскую гаспадарку з таго крызысу, у якім яна зараз знаходзіцца.

Праўда, і ў самых нашых мерапрыемствах па сельскай гаспадарцы ёсць прычыны, якія могуць адбівацца на павялічэньні ўраджайнасьці; напрыклад, земляўпарадкаваньне, бязумоўна, на той плошчы, дзе яно прайшло, зьяўляецца фактарам, які затрымоўвае на некаторы час узрост ураджайнасьці, бо перад гэтым сялянства доўгі час на поўнасьцю ўжывае угнаеньне, гаспадаркі аслабляюцца капіталамі і ня маюць мажлівасьці поўнасьцю запасыць сродкамі вытворчасьці, разам з гэтым пад сельска-гаспадарчае карыстаньне пападаюць слаба апрацаваныя і слаба абжытыя землі. Уся, такім чынам, земляўпарадкаваная плошча некалькі год будзе даваць паніжаную ўраджайнасьць, і сельскія гаспадаркі на гэтай тэрыторыі будуць гадамі папраўляцца, нібы пасяля хваробы. Адначасова з гэтым мы ў нашых беларускіх умовах, пры вялікай колькасці забалочаных і іншых няўдобных зямель, прымушаны ўкладаць значную колькасць сродкаў на такія мерапрыемствы, як мэліярацыя, земляўпарадкаваньне, дзе капітал ня хутка зьвяртаецца, і патрабуецца некалькі год для таго, каб укладзеныя намі зараз сродкі на гэтыя патрэбы далі належную гаспадарчую эфэктыўнасьць. Усё-ж такі, ня глядзячы на гэта, мы ад такіх мерапрыемстваў адмаўляцца ня будзем, бо бяз іх немагчыма правесці рэканструкцыю ўсёй сельскай гаспадаркі.

Разам з гэтым намі праводзіцца шмат мерапрыемстваў, якія адразу павінны рабіць уплыў на павялічэньне ўраджайнасьці, і да якіх датычыцца павялічаны завоз штучнага ўгнаеньня, ачыстка і пратраўліваньне насеннага матэрыялу, павялічэньне снабжэньня вёскі глебаапрацоўваючымі машынамі і прыладамі, узрост жывёлагадоўлі, пашыраны пераход сялянства да шматпалёвых севазаротаў, пашырэнне зялёнага ўгнаеньня, лубіну Па-міюму, толькі гэтыя мерапрыемствы павінны адразу і значна павялічыць ураджайнасьць нашых палёў, але-ж відаць, што частка гэтых мерапрыемстваў пакуль што праводзіцца месцамі ў такой мінімальнай дозе, што ніякага ўплыву на павялічэньне ўраджайнасьці ня мае, і, відаць, цэлы шэраг памяненых мерапрыемстваў ужываюцца не як неабходнае мерапрыемства, якім павінна карыстацца кожная сялянская гаспадарка, а ўжываюцца пакуль што, як сродак аграпрапаганды.

І да гэтага часу разглядаць зернаачыстку, зялёнае і штучнае ўгнаеньне, пераход да шматпалёва, як аграпрапаганду, зьяўляецца з боку нашых аграномаў і мясцовых працаўнікоў праступнымі адносінамі да сваіх абавязкаў. Нам цяпер патрэбна больш мерапрыемстваў, а не аграпрапаганды. І часта за гэту аграпрапаганду хаваюцца безадказныя пэрсоны, якія нічога ня хочуць рабіць і фактычна ніякіх мерапрыемстваў не праводзяць, а „аграпрапагандзіруюць“. Калі правядзеным такіх мерапрыемстваў, як шматпалёва, аграном павялічыць прыбытковасьць сялянскай гаспадаркі, калі пасевам кармавых кармаплодаў або палывым травасевам аграном радыкальна палепшыць харчовае становішча жывёлы, а ачысткай насення павялічыць

ураджайнасць, вось такія мерапрыемствы і будуць лепшым сродкам аграпрапаганды. Бязумоўна, аграпрапаганда месцамі патрэбна, але ні у якім разе мы не павінны „аграпрапагандай“ падмяніць неабходнасць цэлага шэрагу нашых самых неабходных мерапрыемстваў, што месцамі робіцца і тым самым зрываецца праца па пашырэнні ўраджайнасці і таварнасці сельскай гаспадаркі.

Неабходна на мясцох, як мага шырэй, распрацаваць цэлы шэраг мерапрыемстваў, звязаных з пашырэннем ураджайнасці, як ачыстка насення, магчыма большае ужыванне розных відаў угнаення, пераход на шматполье і інш., і практычна дабіцца максімальнага іх правядзення сярод сялянства. Разам з гэтым у кожнай акрузе ёсць надзвычайна багатыя і карысныя прыклады высокіх ураджаяў нашых даследчых станцый, саўхозаў, калгасаў, асобных культурных гаспадарак, сялян-даследчыкаў, якія ў практычнай працы акруговымі і раённымі ўстановамі не скарыстоўваюцца пры распрацоўцы практычных мерапрыемстваў па сельскай гаспадарцы, і іншыя дасягненні застаюцца невядомымі нашаму сялянству, а між тым на прыкладах гэтых гаспадарак трэба ўсяму сялянству практычна паказаць і дабіцца высокіх ураджаяў. Тэя мерапрыемствы, праз якія ўжо дабіліся высокіх ураджаяў, павінны стаць масавымі практычнымі мерапрыемствамі ўсяго сялянства. Кожная сялянская гаспадарка, кожная вёска, кожны раён павінен цвёрда вызначыць, наколькі ён павінен пашырыць ураджайнасць і практычна дабіцца гэтага пашырэння. Разам з нізкай ураджайнасцю мы да гэтага часу маем сталы харчовы крызіс і для нашае жывёлы. Пры жывёлаводным напрамку нашае сельскае гаспадаркі амаль што ў кожнай сялянскай гаспадарцы не хапае самых звычайных і грубых кармоў, такіх, як салома і сена, а апошнія пры нашай забалочанасці бывае самага кепскага гатунку. Праз пашырэнне мэліорацыі трэба дабіцца таго, каб мы сенам былі забяспечаны поўнасьцю, але-ж гэтага мада для развіцця ў нас малочнага жывёлаводства. Раёны малочнае гаспадаркі, а сюды належыць уся Беларусь, за выключэннем Палесся, павінны зараз пачаць шырока ўжываць кармовыя караньплоды, канюшыну, віку, серадэлу, пачаць арганізацыю штучных настбшчаў, спробаваць ужываньня сіласаваных кармоў і г. д. Ужываньне ўсіх гэтых культур звязваец з пераходам на шматполье.

Да гэтага часу ўсе прыходзіць стыхійна, выпадкова, дзякуючы чаму і няма рэальных вынікаў. У сёлетнім годзе неабходна ў кожным раёне, сельсавеце вызначыць, колькі будзе пераведзена на шматполье калгасаў, насёлкаў, вёсак, колькі будзе высеяна караньплодаў, канюшыны, вікі, серадэлы, і цяпер жа правесці падрыхтоўчую працу з тым, каб практычна ўсе гэта ажыццявіць. Непаспяховае распаўсюджванне новых культур сярод беднаты часта старуюцца тлумачыць тым, што ў Сяднякў няма належных сродкаў. Па-мойму, гэта ня сур'ёзная адгаворка, бо на ўсе гэтыя культуры даецца досыць значны крэдыт, і кожны бядняк мае поўную мажлівасць запасыцца імі; бядя толькі ў тым, што сярод беднаты не праводзілася належная аграімацічная праца, і бядняк па сваёй цёмнае адмаўляўся ад ужывання такіх культур, якія каласальна павялічаць прыбытковасць яго гаспадаркі.

Усе гэта мажліва зрабіць таму, што крэдытных сродкаў па Белсельбанку мы ў сёлетнім годзе накіроўваем на сельскую гаспадарку 16.410 т. р., прычым з гэтых сродкаў каля 50 проц. пойдзе на развіццё і ўзмацненне сацыялістычнага сектару сельскае гаспадаркі і 50 проц. на непасрэднае абслугоўванне індывідуальных гаспадарак. Такім чынам, палітыка фінансавання сельскае гаспадаркі ўзята такая, каб пашырыць калектывізацыю, індустрыялізацыю і каапараванне сельскае гаспадаркі. Пры гэтым, калі дадаць да крэдыту сродкі, якія асыгнаваны па каштарысу, дык агульнае асагнаванне ўкладанняў у сельскую гаспадарку ў сёлетнім годзе вызначыцца ў суме 24.980.000 р. Цяпер крэдыты поўнасьцю пераводзяцца па месцы.

Разам з гэтым мы нарыхтоўваем наступныя сродкі вытворчасці: аўсу ня менш, як в 623.000 пуд., ячменю—90.000 пуд., канюшыны—звыш 5.410 тонн, серадэлы—246 тонн, вікі—1.230 тонн, кораньплодаў—84 тонны, лубіну—1.328 тонн, ільну-даўгунцу—879 тонн і па ўгнаенню: супэрфасфату—5.500 тонн, калійнай солі—704 тонны, тамасоўкі—600 тонн, фасфарытнай мукі—1.500 тонн, чылійскае сэлітры—32 тонны, сернакіслага амонія—100 тонн, касьцяной мукі—80 тонн. З усіх гэтых сродкаў вытворчасці ў нас будзе недахоп па зялёным і штучным ўгнаенні, што пры правядзенні падрыхтоўкі да вясенняй сельска-гаспадарчай кампаніі трэба мець на ўвазе і замяняць іншымі відамі ўгнаення і больш шырока разгарнуць кампанію па нарыхтоўцы лубіну.

Розных машын і прылад мы завозім у Беларусь на суму 8.502.201 р. і лічым, што ў гэтых адносінах насельніцтва будзе поўнасьцю забяспечана; неабходныя сродкі для крэдытавання насельніцтва асыгнаны і пераведзены на месца. Мясцовым установам толькі трэба будзе дабіцца таго, каб калгасы і бядняцка-серадняцкае насельніцтва былі ў першую чаргу і поўнасьцю забяспечаны сродкамі вытворчасці. У гэтых адносінах кепска справа зьяўляецца ў тым, што на мясцох не падрыхтаваны да рамонту машын і прылад, і неабходна паспяшацца саўгасам, калгасам, камітэтам узаемадапамогі, саматужнай кааперацыі з арганізацыяй спецыяльных майстэрняў з тым, каб інвэнтар бядняцка-серадняцкіх гаспадарак быў атрантаваны поўнасьцю.

Такім чынам, усімі неабходнымі сродкамі вытворчасці мы будзем забяспечаны ў больш-менш здавальняючай колькасці.

З асаблівай яскравасцю цяпер высвятляецца роля вясковых камуністых і камсамольцаў і сялянскага актыву, якія ў мінулай нашай працы па рэканструкцыі сельскай гаспадаркі сябе амаль што зусім ня выявілі арганізатарамі сацыялістычнага земляробства.

Пара агітацыі за новае земляробства прайшла, цяпер вясковыя партыіцы і камсамольцы павінны арганізаваць і паказаць сялянству новае сацыялістычнае земляробства.